

2006 йил 31 августдан
чоп этила бошлаган

Ижтимоий-сиёсий газета

№ 03 (780)
2022 йил
27 январь,
Пайшанба

www.bong.uz

@jamiyatgzt@mail.ru

t.me/bonguz1

АНДИШАНИНГ ОТИНИ ҚҮРҚОҚ ҚҮЙМАНГ!

Газетамизнинг 2021 йил
19 август сонида "Ҳоким ва
прокурор келишолмаётганмис"
Зарафшонда нима гап?" номли
мақола эълон қилинганди.
Унда Зарафшон шаҳридаги
бир гурух тадбиркорлар
ҳоким ва прокурорнинг
келишмовчилиги сабаб зарар
қўраётгани таъкидланган.
Шунингдек, 2021 йилнинг
4 ноябрдаги сонимизда
ҳам "Прокуратура "жанг"
ни тўхтатмоқчи эмас"
номли ушбу мавзуга
доир иккинчи мақолани
эълон қилдик. Афсуски,
муаммо чигаллиги ҳали
бери ечилмайдиганга
ўхшайди...

Зарафшон

Маълумот учун:
Прокуратура
апелляция судида ҳам
ютказган.

Навой ви-
лояти маъмурӣ
суди судлов ҳайъати
2021 йил 9 де-
кабрь куни Навой
шаҳар прокурори келтир-
ган апелляция шикоятини кўриб
чиқди ҳамда Навой туманлараро
маъмурӣ судининг 2021 йил

13 сентябрдаги ҳал қилув қарорини
үзгаришсиз қолдирди. Проку-
ратура судга Зарафшон
шаҳар ҳокимининг
59 та фармойишини ҳақиқий
эмас деб топиш юзасидан
ариза киритганди.

КИЙИКЛАРГА КЕЛГАН ҚИРФИН

ЁХУД ТИЗИМДАГИ МУАММО ҚАЧОН БАРТАРАФ ҚИЛИНАДИ?

Корақалпоғистон Республикаси Тахтакўпир туманининг чўл худудида 14 бош кийикка қирғин келтирган браконъерларнинг қилмишлари эътиrozларга сабаб бўлди. Бу тизимда ханузгача катта муаммо борлиги, у вақт ўтган сари янада катталалиб бораётганлигини кўрсатади.

Корақалпоғистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш кўмитаси маълумотига кўра, Коракалпоғистонда 2021 йилда браконъерлар б та ҳолатда Қизил китобга киритилган жами 35 та кийикнинг бошига етган. Ушбу мудхиши воеалар ҳакида оммавий ахборот воситалари ҳамда ижтимоий тармокларда кенг маълумот берилди.

Табиатга зиён етказгандарнинг кейинги тақдирни қандай бўлганлиги ҳакида ҳам маълумотлар ёзилди. Аммо ноконуний овчиллик камайиш ўрнига кўпаймоқда. Ҳали бу расмий аникланганлари, аникланмаган ҳолатлар қанча?

— Бизга асосан, ҳабарни овчиларнинг ўзлари беради, масалан овга 3 киши чиқмоқчи бўлиб, иккитаси учинчисини қолдириб кетса, қолиб кетган овчи алам қилган ҳолда ўзининг ҳамтоворқларини сотиб беради, — дейди Қораўзак тумани экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш инспекцияси бошлиғи Куат Тажимуратов.

Табиатни муҳофаза қилиш керак бўлган тегишли орган ходимларининг моддий-техник таъминоти ноконуний овчиларнидан анча паст.

— Ноконуний овчилар йўлтанламас тезюар транспортларда тиш-тирногигача қуролланиб юрган бўлади ва улар изига тушган экоинспекторларни ортда қолдиради, — дейди Коракалпоғистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш кўмитаси Биохилмажиллик ва муҳофаза этиладиган табиий ҳудудлар масалалари бўлими бошлиғи А.Бабажанов. — Аксарият ҳолатларда экоинспекторлар ўз шахсий автотранспортлари билан ўз маблағи хисобига узоқ масофаларга рейдларга чиқади. Ёниғининг ҳозирги кундаги баҳоси ҳаммага аён. Ҳақиқатдан ҳам, Коракалпоғистон ҳудуди катта, муҳофаза этиладиган табиий ҳудудларни тўлиқ назорат қилишнинг имкони йўқ, чунки моддий-таъминот ахволи қониқарсиз. Боз устига жиноятчиларни ушлаш учун барчаси бирдек вазифани бажарса ҳам экоинспекторларнинг ойлик маоши Миллӣ гвардия, Ички ишлар, ЙПХ, божхона ходимларининг маошларига нисбатан анча кам эканлиги аникланди. Аммо, экологик хукуқбузарликларнинг олдини олишга каратилган чора-тадбирлар натижасида бюджетта миллиардлаб пул туширил-

моқда. 2019 йилда Мўйноқ тумани худудида 20 бош кийикни отиб ўлдирган ноконуний овчилар экоинспекторларга карата 10 маротаба ўқ узганлиги матбуотда кенг ёритилди. Лекин, ундан нима холосага келинди? Ҳеч қанақа.

— Бошқа давлатларда экоинспекторлар сайғоқларни вертолётда учеб юриб назорат килади, — дейди нуроний-эколог М.Қосбергенов. — Саноқ ишлари ҳам айнан вертолёт орқали амалга оширилади. Ерда эса тезюар, йўлтанламас кучли транспортларда харакатланади. Биздаги экоинспекторларга нари борса “Нива” ёки “УАЗ” берилади. Бундай ёндашув билан тизимда ҳеч нарсани ўзгартириб бўлмайди.

Тожикистоннинг тоғли ҳудудларида морхур каби йўқолиб кетиши арафасида турган ҳайвоннинг бош сонини кўпайтиришда айнан маҳаллий овчиларнинг хиссаси катта. Қадимдан овчиликни кор қилиб келаётган, тоғларнинг қир-адирларини бешбармоғидек яхши биладиган овчилар морхурларнинг камайиб кетаётганидан хавотирланиб ўзлари ноёб ҳайвоннинг бош сонини кўпайтиришга хисса кўшган. Яни, маҳсус дастурлар асосида морхурларнинг бош сонини кўпайтиришга эришган маҳаллий ахоли, хусусан, овчилар мукофотланиб борилади. Хукумат битта морхурнинг нархини 35 минг доллар этиб белгилаб, морхурларнинг кўпайгани хисобига йилига 6 тадан 10 тагача морхур овлаш-

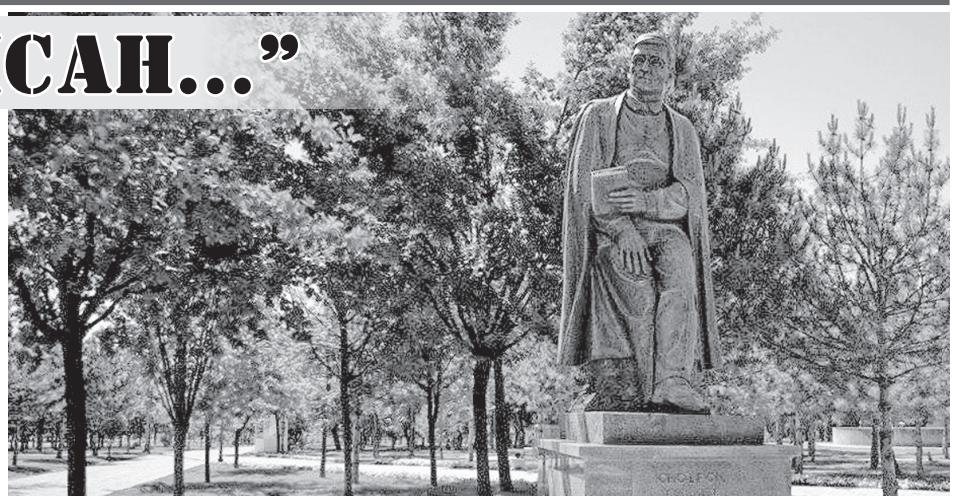
га квота ажратади. Тушган пулнинг 40 фоизи кишлокнинг ўзига қаратиласди. 100 минглаб доллар келаётгани учун маҳаллий овчилар ўзлари ёқ фаолликни ошира бошлади. Шундай ишлар натижасида, 1989 йилда атиги 130 бош қолган морхурларнинг 2018 йилга келиб сони 2337 бошга етган.

Минг афсуски, битта жайронни овлаш камида 13 миллион 500 минг сўмгача (“Ов қилиш ва овчилик хўжалиги тўғрисида”ти Ўзбекистон Республикасининг Қонуни бўйича жайрон ови учун базавий хисоблаш миқдорининг 50 баробари этиб белгиланган) жарима тўлашига сабаб бўлишини била туриб ҳам маҳаллий овчилар ноконуний овчилидан асло чўчимаяпти.

Ноконуний овчиларнинг кўрсатмалари бўйича, кийик гўштининг 1 килоси 70 минг сўмдан сотилади. 10 кило гўшт берадиган ноёб ҳайвонни атиги 700 минг сўмга пуллаши бу нимани англатиши мумкин?

Худудда браконъерлик ҳолатлари шу зайдда давом этса, яқин йиллар ичida ушбу кенжада тур ҳайвоннинг бутунлай йўқ бўлиб кетиши хавфи бор. Табиатни муҳофаза қилиш учун моддий-техник таъминот яхши бўлмаса ва тизимдаги ишларга теран ислохот ўтказилмаса табиатга зиён етказувчилик давом этаверади.

Е.ҚАНОАТОВ

Тириксан, ўлмагансан...
Тилинган тилларга қон юргуси,
Бўшалган инларга жонлар киргуси,
Тиканли боғчалар чечак кўргуси,
Ҳақ ўли, албатта, бир ўтилгуси
Жандалар жонимга теккан кунларда!..

деб ёзган эди. Шоирнинг “Кўнгил” шеъри ўз даврида ўзбек ёшларининг севикли асарига айланган эди.

тиб келди. Юқорида биз парча келтирган “Кўнгил” шеъри қанча шоирларга илҳом багишламади, дейсиз.

Тадбир сўнгиди бобомиз ижодий меросини ёшлар орасида кенгрок тарғиб қилиш борасидаги ишлар муҳокама қилинди.

Хасан АБДУНАЗАРОВ

“ТИРИКСАН, ЎЛМАГАНСАН...”

Ўзбекистон Тасвирий санъат галареясида шоир, ёзувчи Абдулҳамид Сулаймон ўғли Чўлпон ҳаёти ва ижодига бағишлиланган кўргазма ташкил этилди.

Абдулҳамид Сулаймон ўғли Чўлпон! У 1897 йили Андиконда туғилди. Шоирнинг отаси Сулаймон Муҳаммад Юнус ўғли Андиконнинг кўзга кўринган савдогарларидан бири эди. Андикон ўзгача гўзал ва сехрли маво. Унинг гўзалиги ва сехри буюк Бобур Мирзонинг газалларида ўзгача бир меҳр ва соғинч билан куйлангани бежиз эмас.

Чўлпон, том маънода, миллий туйгуларни акс эттирган шоир бўлиб етиши. Ижодидаги айнан ана шу миллий туйғу кейинчалик унинг бошига етди. Лекин бу шоир учун шарафли ўлим эди, деймиз. Миллат учун жон фидо килганлар шаҳид бўлади, дейишади аждодлар.

Кўргазманинг очилишида Андикон вилояти тарих ва маданият музейи раҳбари Иҳтиёр Расулов ва Чўлпонинги жияни Шарифа

Мирзахўжаева шоирнинг адабий мероси ҳақида гапиришди.

Ўзбек халқи мустақилликка эришгандан кейин Чўлпоннинг барча асарлари нашр этила бошлади. Ўзбек шеъриятида Чўлпон билан Усмон Носир ёккан чирок кайтадан порлаб, уларнинг асарлари ҳалқнинг маънавий мулкига айланди. Шоир бир шеърида:

Тилинган тилларга қон юргуси,
Бўшалган инларга жонлар киргуси,
Тиканли боғчалар чечак кўргуси,
Ҳақ ўли, албатта, бир ўтилгуси
Жандалар жонимга теккан кунларда!..

деб ёзган эди. Шоирнинг “Кўнгил” шеъри ўз даврида ўзбек ёшларининг севикли асарига айланган эди.

Эл мустақилликка эришгач, Чўлпоннинг асарлари, лирик шеърлари ҳалқига қай-

“ЯХШИ”, “ҚОНИҚАРЛИ”, “ҚОНИҚАРСИЗ”

Президентимизнинг 2022 йил 12 январда “Коррупцияга қарши курашиш ишларининг самарадорлигини рейтинг баҳолаш тизимини жорий этиш чора-тадбирлари түғрисида”ги қарори қабул қилинди.

асосида амалга ошириши белгиланди.

1. Давлат ташкилотларида коррупцияга қарши курашиш бўйича механизм ва хуқуқий асосларнинг яратилганлиги ҳамда амалиётга татбиқ этилганлиги аниқланади.

2. Коррупциявий хавф-хатарларни аниқлаш, баҳолаш ва уларни камайтириш бўйича чора-тадбирларнинг амалга оширилганлиги кўриб чиқлади.

3. Давлат ташкилотлари раҳбарларниң коррупцияга қарши муросасиз муносабатни кўрсатувчи хатти-ҳаракатларнинг мавжудлиги кузатиб борилади.

4. Ходимларнинг коррупцияга қарши курашишга оид ички тартиб-таомиллардан хабардорлиги ҳамда ушбу соҳада билим ва кўнижмаларини ошириш бўйича чора-тадбирларнинг амалга оширилганлиги ўрганилади.

5. Коррупцияга қарши курашиш бўйича тегишли соҳа ёки тармоқ кесимида ахолининг хуқуқий онги ва хуқуқий маданиятини юксалтириш, ушбу иллатга нисбатан муросасиз муносабатни шакллантиришга қаратилган тарғибот тадбирларининг самарадорлигига ҳам биргаликда баҳо берилади.

Коррупцияга қарши курашиш ишларининг самарадорлиги 0 баллдан 100 баллгача рейтингда баҳоланиб, фаолият самарадорлиги “яхши”, “қоникарли” ва “қоникарсиз” тоифаларга ажратилади;

Рейтинг баҳолаш натижалари электрон платформада хисоблаб чиқлади ва ҳар йили 1 марта кадар кенг жамоатчилик учун оммавий ахборот воситаларида эълон қилиб борилади.

Хусусан, “яхши” деб баҳоланган давлат ташкилотларининг коррупцияга қарши курашиш борасидаги ижобий тажрибасини оммалаштириш бўйича чора-тадбирларни белгилаш ва амалга ошириллади. Шунингдек, “қоникарли” деб баҳоланган давлат ташкилотларига уларнинг коррупцияга қарши курашиш борасидаги фаолиятини янада яхшилаш бўйича тавсиялар киритиш ва уларни амалга оширишда кўмаклашиб ўйлана.

Рейтинг натижаси бўйича “қоникарсиз” деб баҳоланган давлат ташкилотларида коррупцияга қарши курашиша аниқланган камчиликларни бартараф этиш ва уларнинг ушбу йўналишдаги фаолиятини яхшилашга қаратилган

чора-тадбирлар дастури ишлаб чиқилишини тъминлаб, унинг ижроси юзасидан тегишли раҳбарларнинг хисоботларини ҳар чоракда Коррупцияга қарши курашиш бўйича миллий кенгашнинг иғилишларида эшитиш белгиланади.

Қайд этилганлардан кўриш мумкини, мамлакатимизда давлат органлари ва ташкилотлари, шу жумладан маҳаллий ижро этувчи ҳокимият органларида коррупцияга қарши курашиш, уни келтириб чиқараётган сабаб ва шарт-шароитларни аниқлаш ва бартараф этиш борасида тизимли кескин чоралар кўрилмоқда.

Давлатимиз ўз хуқуқий тизимининг асосий тамойилларига мувофиқ, коррупцияга қарши ҳаракат қилиш борасида, жамият иштирокига ёрдам берадиган ҳамда хукук-тартибот, оммавий ишлар ва оммавий мол-мулкни керакли даражада бошқариш, ҳалоллик ва содиқлик, ошкоралик ва масъулиятлилик тамойилларини акс этирадиган самарали ва мувофиқлаштирилган сиёсатни ишлаб чиқиш кўзда тутган. Буларнинг барчаси фуқароларимизни рози қилиш ўйлидаги ҳаракат эканлиги барчамизга мъалум.

**Улуғбек КУРБАНОВ,
Сирдарё туманлараро иқтисодий
суди раиси**

Луқма КОПТОК НЕЧА СЎМ ТУРАДИ, БИР ШИША АРОҚ-ЧИ?

Қачондир шу саволни ўзингизга берганимисиз? Аслида, жавоби оддий ва тайнинек туюлган бу савол замирида катта ижтимоий муаммо турибди.

Келинг, хулосаларим асосли бўлиши учун аввал ўзим гувоҳ бўлган бир воқеани айтиб берай. Якинда бир ошнам билан сухбатлашиб ўтиргандик 7 ёшли фарзанди келиб, паст овозда хархаша қила бошлади. Дастлаб эътибор бермаган бўлсан, болакайга шапалоқ тушиши билан якунланган сухбатга қизиқдим.

- Кўрмайсанми, бир ҳафтадан бери копток олиб беринг, деб ҳоли-жонимга қўймайди, - деб ўғлидан нолишига тушди у. – Шошилма, олиб бераман, деганимга қўнмайди. Нима эмиш, бунақада таътил тутагунчаям копток келтирмас эканман. Ҳе, ўргилдим, сендақа футболчидан. Кошки, шу зормандаям арzonроқ бўлса, олиб берсам.

Воқеанинг қизиги шу куни кечкурун юз берди. Негаки, тўрт-беш танишларим билан йиғилиб қолдик. Болалик кадрдонлар йиғилганини қўриб, ўғли кунда-кунора сўраётган коптокни киммат, деб турган дўстимиз “оби зам-зам бизнинг хисобдан”, деб ҳали ўтиргасимиздан официантга 200 минг сўм узатди.

Рости, бундан жуда ажабландим. Наҳотки, фарзанди орзусидан арок устун бўлса! Ахир ошнам бу пулга ўғлига професионаллар фойдаланиши мумкин бўлган копток олиб берса бўларди-ку! Майли, футбол ўйнаб чемпион бўлмасин, аммо спорт билан шуғулланиш, аввало, соғлом бўлиш, фаол турмуш тарзини бошлаш учун хизмат килишини унга ким тушунтиради? Қолаверса, ўз нафсиға эмас, балки фарзандининг келажига харажат қилиш дурустлигини-чи?

Афсусланганим, пандемия шароитида соғлом турмуш тарзига риоя қилиш, жисмоний фаол бўлиш нақадар муҳимлиги ойдинлашди. Аммо у сингари айрим одамлар ҳамон “нажот”-ни нафси-амморадан изламоқда.

Шу ўй билан ўтирганимда хонамга ҳамкасларимдан бирини келиди.

- Иш тугади, кетмайсизми?
- Ҳа, энди қайтсан ҳам бўлар.
- Бугун йўлда иккى сих шашлик билан-а?

Ҳамкасларимга жавоб қайтармадим. Аммо Сиздан сўрамоқчиман, копток неча пул туради, бир шиша ароқ-чи?

Фазлиддин РЎЗИБОЕВ

Ватан сурати юракка чилизади

Телевизорда журналист киз ватан ҳакида гапираётганини ўшитган 4 ёшли жияним мени саволларга қўмб ташлади:

- Амма, Ватан нима дегани?
- Ватан бу – бизнинг уйимиз, – кулибина жавоб кила бошладим болаларча...
- Ҳа, акамнинг дарсхонаси, Абдуллоҳнинг бешиги, – гапимни бўлди у. – Кушларнинг ҳам ватани бўладими?
- Албатта, кушларнинг ҳам, ҳайвонларнинг ҳам ватани бўлади.
- Кушларнинг ватани дарахт тепасими?
- Ҳа, биларкансанку!
- Ватаннинг расмини қоғозга чизса бўладими?..
- Ватан расми қоғозга эмас, юракка чизилади.
- Юракка қандай қилиб чизилади?
- Буни катта бўлганингда тушуниб оласан.

КЕЧА

Жияним каби бола эдим. Туғилиб ўсган қишлоғим Навқатни ватан деб тушунганман. Ўша ватанимда саноқлигина уйлар бўларди. Атрофи эса лалми бўғдойзор ва яйлов эди. Мавжуд уйларнинг ҳам аксарияти томи шиферланмаган, кўримсиз, пастқам эди. Қишида ёғингарчилик кўп бўлса, айrim томсувоқ уйлардан чакка ўтарди. Аммо биргина аҳамиятли жиҳати, қишлоқ аҳолиси бир-бирига меҳрибон эди.

Ёзда кимдир том устини сувоқ қилишга қиришса, қўлидан иш келадиган қишлоқдошлар ҳашарга отланарди. Бизникида эски “Весна” русумли телевизор бўларди. Унда фақатгина Россиянинг биттагина каналини томоша қилиш мумкин эди. “Ўзбекистон” каналини кўриш учун томда турган антеннани бураш ёки баландроққа кўтаришга тўғри келарди. Шу “рангиз” оддий телевизорга ҳам кўпчилик ҳавас киларди. Ўша пайтларда 4-5 уйдагина шундай оқ-кора рангда кўрсатадиган телевизор бўларди. Қизикарли кўрсатув ёки сериал бўлса, кўпчилик қўни-қўши nilar битта уйга йиғилишарди.

Бирор жойга борадиган бўлсан, сахардан йўлга чиқишга тўғри келарди. Биттагина автобус катнарди. Шу билан вилоят ёки туман марказига бориб-келишга ултурсанг ултурдинг, аммо ҳолда бошқа транспорт бўлиши амри маҳол эди. Баъзида шу автобусни ҳам соатлаб кутардик.

БУГУН

Бугун-чи? Тоғлар орасидаги қишлоғимизда ҳам ҳашаматли уйлар, кўп қаватли кўркам бинолар қад ростлаган. Ҳар бир хонадонда икки-учтадан замонавий телевизорлар мавжуд бўлиб, уларда болалар, ёшлар, катталар учун, қолаверса ҳаммабон каналлар орқали истаган кўрсатув ёки филмларни томоша қилиш мумкин. Ҳар икки ховлининг бирида шахсий автомашина.

- Ёшим етмишдан ошди, – дейди Мусо бобо Исмоилов. – Ношукурлик қилмайману, аммо босиб ўтган умримнинг ярмигача қишлоғимизда деярли ўзгариш сезмагандим. Ўзбекистонимиз мустақил бўлгандан кейин тушимизда кўрмаган янгиликлар бўб кетди. Айниқса, кейинги 3-4 йил ичиди. Мана масалан, интернетни олайлик, невараларим мактабдаги ўқитувчисидан шу тармоқ орқали сабоқ олаётган эмиш. Биз-чи? 10 километр узоқликдаги мактабга қиши-қировли кунларми, жазира маисиши гоҳ пиёда, гоҳ эшак миниб катнардик.

ЭРТАГА

Мақоламни тутатолмай ўйланиб юрганимда яна жияним гапириб қолди:

- Амма, биласизми катта бўлсан, учувчи бўламан. Боғчамиздай келадиган узун самолётим бўлади. Амакимнинг молхонасининг орқасидаги кенг жой борку, ўша ерга самолётимга ватан кураман.

Орзуга айб йўқ. Болалигимда кўп қаватли мактабда ўқишини ният қилардим. Бугун кўп қаватли бинода ишлайпман. Ажабмас, жияним катта бўлгунча қишлоғимиз шахарчага айлануб, завод ва фабрикалар курилса. Бу ерда тайёрланган маҳсулотлар юқ самолётларига ортилиб, хорижга экспорт қилинса...

Дилноза ҲАСАНОВА

Бу воқеага ўн йил бўлди. Хизмат сафари билан Бухорога борадиган бўлдим. Қўлимда каттагина сумка. Ўша пайтлари юртимизнинг барча ҳудуди каби шариф шахарга қатнайдиган замонавий автобуслар жуда кўпайган, улар Отчопар (ҳозирги Чилонзор буюм бозори) олдида турнақатор тизилиб турарди. “Бухорога кетамиз, Бухорога” деб оламга жар солаётган йигитчанинг ёнига бордим, у менга ўттароқдан жой кўрсатди. Барча хужжатлар, пуллар, кийимлар солинган сумкамни ўриндиқка қўйиб, сув олиш учун пастга тушаётиб, ўша йигитчага ҳозир келаман, дедим. У: “Бемалол, хали камига бир соат турамиз” деди.

Автобусдан 15-20 қадам наридаги расталардан сув олдим, сотовчига пул узатдим. Бор-йўғи шу арзимас юмушга нари борса, 5 дақиқа кетгандир. Қайтиб келиб, не кўз билан кўрайки, автобус йўқ. Бир зум каловланиб қолдим. Такси ушлаб ортидан борай десам, пулим сумкада, сумка автобусда, автобус йўқ. Яхшиям унинг ракамини эслаб қолган эканман, таваккал қилиб, катта кўчага чиқдим-да, йўловчи машиналарга кўл кўтардим. Бир “06” тўхтади, унинг эгасига вазиятни тушунтирдим, пулни автобусдан олиб бераман, фақат етиб олсан бўлди, дедим. У хўп деди-ю Янгийўл постига яқинлашганда: “Ака, хужжатим йўқ, пул бермасангиз ҳам розиман”, деб орқага кайтди. Постга тушиб ДАН ходимларига ахволимни тушунтирдим. Улар кейинги постга хабар беришди. Кейинги пост Сирдарёга киришда эди. Аммо у ергача қандай бораман? Яна таваккал билан йўл четига чиқдим. Шундок кўл кўтарган эдим, оппок Нексия тўхтади. Орқа ўриндиқда 6-7 ёшлар атрофидаги болакай, рулда эса 45 ёшлардаги киши. Ҳовлиқиб мақсадимни айтдим. Ўтилинг, кетдик, деди. Машинага разм соламан, ҳали ўриндиқларнинг жилди ҳам олинмаган, фақат янги машиналарга хос аллакандай ёқимли хид уфуриб турибди. “Номерини айтинг, автобусни” деди ҳайдовчи. Айтдим. У тезликни 140 дан ошириди ҳамки, автобусдан дарак йўқ, ҳудди қанот чиқариб учиб кетгандай. Мен-ку майди, болакай хввотирлана бошлади. “Дада, улар бу амакимни нарсаларини ўғирлашибди, нимага олиб кетишади бирорвинг нарсасини сўралий?” деб отасига тинмай савол берарди. Бундай пайтда аксариятимиз болани жим ўтири, деб жеркиб берамиз. Аммо у одам ҳам ўғлининг ёмғирдек ёғилаётган саволларига болаларга хос тарзда жавоб бериб кетаяти, ҳам менга ҳозир етамиз, сиқилманг, деб кўнглимни кўтариб қўяди. Чинозга етганимизда йўл таъмируланаётган экан, майда бир тош зарб билан олд ойнага урилди-ю, унинг ўртасидан чизик тортилди. Ана энди тамом, дедим ўзимга ўзим. Ҳозир машинани тўхтатиб, ойна учун пул тўлаттиради. Во ажаб, ҳайдовчи ойнага чизигига парво ҳам қилгани йўқ. Аксинча, тезликни оширгандан ошириб борарди. Сирдарё вилоятига кириш постдагилардан автобусни сўрадик, ўтиб кетди, дейиши. Уларнинг жавобини эшишиб, Нексия эгаси тез ўтилинг кетдик, деди.

Гулистонга етмай, Сардобага чиқиб кетадиган йўлга етганимизда автобус кўринди. “Ана ўша автобус” деб болакай унинг ракамини таниб қолгани учун кийкириб юборди. “Учар автобус”ни тўхтатдик. Жуда жахлим чиқиб тургани учун, автобусга кўтарилдим-да бор овозим билан, ҳеч кимдан тап тортмай ҳайдовчини сўка бошладим. Шунчалик жазавага тушган эдимки, тинмай сўқавердим. Бир пасда ҳовуридан тушдим. Автобус ҳайдовчиси: “Бўлдими, сўкиб бўлдингизми, нима гап ўзи?” деди. Нима гаплигини айтдим. У автобусга одам тўплаган йигитнинг бозорда қолганини, мен ҳакимда умуман гапирмаганини айтди. Унда айб йўқлигига икror бўлдим. Ҳайдовчи эса айбсиз бўлса-да, астойдил узр сўради. “Биздан хафа бўлманг, агар кетаман, десангиз бепул олиб бориб қўяман Бухорога” деди. Унинг гапини эшишиб ўзимдан уялиб кетдим. Ҳозир ака, дедим-у сумкамдан пул олиб, бояги Нексия эгасини рози килиш учун пастга тушдим. Аммо бепоён худудда бизнинг кочок автобусдан бошқа ҳеч қандай улов йўқ эди. Жуда ғалати ахволга тушдим. Мени шунча узоқдан олиб келган, боз устига янги машинасининг ойнасига путур етган одамга ақалли бир оғиз раҳмат айтольмаганимдан хижолат бўлдим, ўқиндим.

Автобус жойидан кўзғалди. То Бухорога етиб боргунча Нексия эгасинини ўладим. Дунёда шундай беминнат яхшилик қилувчи, қалби соф одамлар борлигига яна бир карра амин бўлдим. Айни пайтда ўзимнинг эътиборсизлигим, жizzakiлигимдан нафратландим. Йўқса, биринчидан сумкамни автобусда қолдирмасдим, иккинчидан Нексияда келаётib, ҳайдовчининг манзили, ҳеч бўлмаса, телефон ракамини сўраб олардим. Афсус...

Шундай дейман-у бундай одамларнинг ёрдамга шошилишини илохий марҳамат деб биламан. Чунки танг ахволда колган ҳар қандай одам Яратганга мурожаат қиласди. Мехрибон ва Раҳмли эса факат Ўзига хослик билан бандасига мадад бўлади. Бунга яна бир мисол шуки, бир сафар кишининг айни авжида Самарқандга йўл олдим. Жиззахдаги довон музлаган. Ана шу холатда 15 дақиқада ўтадиган жойдан бир ярим соат деганда ўтдим. Довондан тушгач, йўл четида тўхтатдим машинани. Жуда уйқум келаётган эди. Шу боис чарчок чиқарай, шошаётган жойим йўқ-ку, дедим. Бир пайт машина ойнасини бирор чартаётганидан чўчиб ўйғондим. Тушсам, 60 ёшлар атрофидаги киши, ҳа, ука нега

ОДАМИЙЛИК ЎЛМАСИН

тўхтаб қолдингиз, нима ёрдам деди. Жавоб бердим. У киши, ҳа унда майли, дея кетишга чоғланди. Мен у кишига астойдил раҳматлар айтдим. Бепарво ўтиб кетмай тўхтаганингиз учун раҳмат, деб ташаккур изҳор этдим. У кетди мен қолдим. Машина ўриндиғини ётқизиб, чўзилдим. Бу сафар ухлаб қолибман шекилли, каттиқ бир овоздан уйғониб кетдим. Ташкарига чиксам, уч нафар йигит турибди. Э, ака машинани жар ёқасига қўйиб, нима киляпсиз, боядан бери чақирамиз, эшитмайсиз, дейиши. Мен уларга чарчаганимни тушунтирдим. Улар гапимни эшишиб, машинанинг иккинчи томонига етаклашди. Не кўз билан кўрайки, машинани катта жарлик ёқасига қўйган эканман. Яна ярим метр ҳайдасам... тасаввур килиб кўркиб кетдим. Йигитлар бу манзарани кўриб, оёқ-кўлларим қалтираб кетганини сезишиди чоғи мени қўярда-қўймай уйларига олиб кетиши. Та нишдик, амакивачча йигитлар экан. Шу кунларда бўри кўпайганини, бундан хавторланиб яқин орадаги кирда кўтонлари борлигини, ҳозир кўйлардан хабар олиб қайтаётгани айтишди. Жарликни кўриб бир кўрқкан бўлсам, энди бўрини ўйлаб даҳшатга тушдим. Аллоҳ бу қалби тоза йигитлар тимсолида мени қандай балолардан кутқарганини англаб, шукроналар айтдим. Икки сатлар гурунглашдик. Уларга меҳр учун раҳмат айтиб, йўлга тушдим...

Дунёнинг тўрт томонидан турли талафотлар, мажаролар, келишмовчиликлар рўй бераётган, оқибат, меҳр-мурувват сингари улуг тушунчалар ўрнини “Босиб оламан”, “Хукмонлик қиламан”, “Еб битираман”, “Мен зўрман” деган бемаъни даъволар эгаллаб олаётган бир пайтда бу воқеаларни нега эсладим? Гап шундаки, етти ёт бегоналарга ёрдам қўлини чўзадиган, кийин вазиятда бир-бирини асло ташлаб кетмайдиган, меҳмондорчиликка шароити бўлмаса юрагини очиб меҳрини сочадиган шундай одамларимиз, халқимиз бор экан, одамийлик ўлмайди.

Хар тонг яхши ниятлар билан дуолар қиласиган ота-оналаримиз бор экан, бу юртдан оқибат кетмайди.

Ўқ овози ўрнига муazzам азонлар эшишиб турадиган, бомбалар ўрнига карнай-сурнайлар, тўйу томошалар овози жаранглаб турар экан, бу рубъи маскуннинг Ўзбекистон деб аталмиш чаманини Тинчлик ва оқибат тарк этмагай.

Илло, ниятимиз шу, аслида...

Мақсад ЖОНИХОНОВ

ТОК УЗИЛИШИГА КРИПТОВАЛЮТАЛАР САБАБ БЎЛДИМИ?

Франциянинг деярли барча нашрлари билан ҳолатлари ҳақида ёзди. Марказий нашрлар асосан электр узилганилиги, бунга сабаб совет давридан қолган электр энергия тизимларимиз эскириб кетганлиги сабаб бўлганилигини ёзганилар.

Нуғузли француз нашрларидан бири "Le Monde (https://www.lemonde.fr/international/article/2022/01/25/le-kazakhstan-le-kirghizistan-et-l-ouzbekistan-touches-par-des-coupures-massives-d-electricite_6110875_3210.html)" мен билмаган бир маълумот ҳақида ёзди. Қозогистон дунёдаги кўплаб давлатлар, хусусан Хитой учун криптовалюта ишлаб чиқарувчи дав-

латлар категорига кирап экан. Криптовалюта ишлаб чиқариш эса электр энергиясини жуда кўп истеъмол қиласди. Аввалроқ, Косовода айнан криптовалюталар сабабли электр энергияси билан боғлиқ миаммолар юзага келиб, ҳозир Косово бу фаолиятни таъкилаган экан.

Қозогистон эса совет давридан қолган эски тизимлари билан криптовалютота ишлаб чиқаришга зўр бериб, бугунги ҳолатга сабаб бўлди-микан деган таҳминлар илгари сурилган.

Маълумот учун, дунё криптовалютарини сақловчи “хотира дисклар”нинг анча қисми Қозогистон худудларида жойлашган бўлиб, яқиндаги Қозогистон воқеалари пайтида интернет ёпилиши оқибатида уларнинг фаолиятига катта таъсир қиласди ва оқибатда криптовалюталарнинг курси тушиб кетган эди.

Дониёр РЎЗМЕТОВ

“ТОШКЕНТ МИНТАҚА” МЧЖ бошланғич баҳоси ошиб бориши тартибида ўтказиладиган очиқ аукцион савдосига таклиф этади!

РВЭФ “O’zinterqurilish” нинг ва 2022 йил 10 январдаги №8 сонли буюртманомасига асосан, Тошкент шаҳар Мирзо Улугбек тумани Мустакиллик проспект 107-йуда сақланадиган 1. “Металические детали крепления опалубки PERI” асбоб ускуна кўчар мулк бошланғич баҳоси - 71 712 295 сўм, белгиланган баҳоси 80 000 000 сўм 2. “ГАЗ3102-12” 10 AR 327 1995 автотранспорт воситаси кўчар мулк бошланғич баҳоси - 25 178 804 сўм 3. “ГАЗ-31029 01/126 ВТА 1993 автотранспорт воситаси кўчар мулк бошланғич баҳоси - 17 135 672 сўм 4. “Башенный кран 132 ЕСП-8” асбоб ускуна кўчар мулк бошланғич баҳоси - 431 088 700 сўм бутланган баҳоси 450 000 000 Сўм. 5. “Модульный конструкция ангар” асбоб ускуна кўчар мулк бошланғич баҳоси – 267 636 269 сўм бутланган баҳоси 300 000 000 сўм аукцион савдосига кўйилмокда.

Аукцион савдолари 2022 йил 23 февраль куни соат 11:00 да бўлиб ўтади. Аризалар расмий иш кунлари соат 10:00 дан 16:00 гача қабул килинади (13:00 дан 14:00 гача тушлик). Аризаларни қабул килишни охирги муддати: 1 кун аввал соат 16:00. Автотранспорт воситаси 2022 йил 23 февраль куни сотилмаган тақдирда, тақорий савдоси автотранспорт воситаларининг 2 ва 9 март 11:00 да ўтказилади. Аризаларни қабул килишни охирги муддати 1 кун аввал. Савдо ғолибига 5 банк кун ичида сотувчи билан олди-сотди шартномаси тузиш мажбурияти юклитилади. Ғолиб харидор сотилиш баҳосидан 2% савдо ташкилотчисига тўлаб беради. Тараборлар мулк бошланғич баҳосининг 10% фоизидан кам бўлмаган миқдорда закалат пулини АТБ “Капиталбанк” Яшнобод филиали, x/p:20208000405363013002 МФО: 01136, СТИР:308305364.

Аризаларни қабул килиш ва савдо ўтказиш манзили:
Тошкент шаҳар, Мирбод тумани, Матбуотчилар кўчаси, 32-й.

71-233-28-52, 90-358-38-07.

Гувоҳнома №.965941

Маълумки, Қўшработ тумани вилоятнинг олис ва чекка
худудларидан бири. Шу сабаб ҳам туманда одамларни қийнаб
келаётган ва ечимини кутаётган муаммолар талайгина. Буни
Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қўшработ туманидаги
Халқ қабулхонасига келиб тушаётган кўплаб мурожаатлар мисолида
ҳам кўриш мумкин. Фикрларимни рақамлар мисолида изоҳласам,
ўтган йилнинг 10 ойи давомида туман Халқ қабулхонасига жисмоний
ва юридик шахслардан 969 та мурожаатлар келиб тушди. Улардан
751 таси қаноатлантирилиб, 172 та мурожаат эгаларига ҳуқуқий
тушунтиришлар берилди, 46 та мурожаатлар ўрганиш жараёнида
бўлиб, Халқ қабулхонаси назоратига олинган.

Карантин даврида 2884 та кам таъминланган оиласларга озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб берилган, 119 нафар бемор дори-дармон билан таъминланди. Секторлар ва Ёшлар иттифоқи билан ҳамкорликда тумандаги ижтимоий ҳимояга муҳтоҷ оиласларда яшовчи 571 нафар ишсиз ёшлар доимий иш билан таъминланди. Шу билан бирга, “Ҳар бир ёшга - бир гектар” лойиҳаси доирасида 125 нафар ёшларга жами 93 гектар ер майдони ажратилид.

“Зармитан” маҳалла фуқаролар йигинида яшовчи фуқаролар фарзандлари таълим олаётган 26-умумтаълим мактаби синфхоналари етарли бўлмаган сабабли мактабда дарслар икки сменада ўтилаётганлиги, шу сабаб мактаб учун кўшимча бино қуриш ниҳоятда муҳим эканлиги тўғрисида Халқ қабулхонасига мурожаат килиши. Уларнинг мурожаати секторлар кесимида батағсил ўрганилиб, мактаб учун кўшимча бино қуриш ишлари Давлат дастурига киритилди ва 240 ўринли янги замонавий қўшимча бино қуриб берилди. Шунингдек, 19, 25, 27, 37, 54, 61-умумтаълим мактабларида ҳам аҳоли мурожаатларидан сўнг кўшимча бинолар қурилди. Бу эса худуд аҳолисини бехад кувонтириди.

“Қўшработ” маҳалла фуқаролар йигинида жойлашган 8-сонли мактабгача таълим ташкилоти биноси яроқсиз ҳолга келиб қолган, муассаса учун янги

шунингдек Халқ қабулхонасига қилган мурожаатлари натижасида Қўшработ ҳалқининг шундай орзулари рўёбга чиқди. Туман марказидан Хотира хиёбони учун жой ажратилиб, киска фурсатларда қуриб битказилди ва фойдаланишига

топширилди.

“Пангат” маҳалласи туман марказидан олисроқда жойлашган. Ушбу худуд аҳолисини кўп йиллардан бўён электр энергияси билан боғлиқ муаммо қийнаб келар эди. Аҳоли мурожаатларидан сўнг маҳалланинг Қизиломма қишлоғига янги 100 кВтлик электр трансформатори ўрнатиб берилди. Тумандаги “Зармитан” ва “Жўш ота” маҳалла фуқаролар йигинларида ҳам аҳоли мурожаатлари асосида худди шундай янги трансформаторлар ўрнатилди.

Ёшлар келажагимиз, эртамиз эгалари саналади. Билимли, ташаббускор,

зорлар барпо қилинди.

Туманда ёшлар бандлигини таъминлаш максадида ишсиз ёшлар ҳамда тадбиркорликка қизиқиши бўлган йигит-қизларга имтиёзли кредитлар ажратилиб, уларга ўз тадбиркорлигини бошлашлари учун имкониятлар яратиб берилмоқда. Бунда эса Халқ қабулхонасига килинган мурожаатлар ижросини таъминлаш борасидаги амалий ёрдамлар қўйилди.

Масалан, “Бозоржой” МФЙда яшовчи фуқаро Ҳасан Боликулов иссиқхона куриб, тадбиркорлик ортидан даромад олишни ният қилган экан. Шу максадда, у Халқ қабулхонасига ер майдони ва имтиёзли кредит ажратилишида амалий ёрдам кўрсатишни сўраб мурожаат қилиди. Унинг мурожаати қанотлантири-

булхонасига кишлоқ ички йўлларини таъмирлашда ҳамда қишлоқдаги Ғишт заводининг дудбўронини баландроқ қилиш ҳақида амалий ёрдам кўрсатишни сўраб мурожаат килишганди. Ушбу мурожаат тумандаги мутасадди ташкилотлар раҳбарлари билан биргаликда жойига бориб ўрганиб чиқилди ва 2019 йил туманинг ижтимоий-иктисодий ривожлантириш Дастурига киритилиб, ижроси таъминланди.

“Булоқбоши” маҳалла фуқаролар йигинида яшовчи фуқаро Фарҳод Болманов мурожаати тоза ичимлик суви билан узлуксиз таъминлашда амалий ёрдам кўрсатиш ҳақида эди. Бу масала ҳам тегишли корхоналар томонидан ижобий ҳал қилиб берилди.

“Тоз” маҳалла фуқаролар йигини туманинг олис худудларидан бири. Бундай худудларда эса узок йиллардан бўён ҳал этилмаётган муаммоларнинг учраши табиий. Масалан, ушбу маҳаллада яшовчи фуқаро Бекмурод Ботиров Халқ қабулхонасига келиб, суюлтирилган газ балони билан таъминлашда ҳамда тумандаги Тоз ва Бофажот қишлоқларидаги тўққиз километр йўлнинг 3 километри аборг ҳолга келиб қолганлигини ажратилиб, ўрнатиб берилди. Бугун иссиқхонада помидор парваришиланмоқда. Мухими, бу ерда ишсиз ёшлар бандлиги таъминланди.

Кўпчиликка маълум, айрим жойларда аҳолининг узок йиллардан бўён давлат ташкилотларига қилган мурожаатлари эътиборсиз қолган. Бундай кўринишларнинг ҳамон мавжудлиги ҳам сир эмас. Шу каби салбий ҳолатлар ҳақида бугун Халқ қабулхонасига мурожаатлар бўлиши табиий ҳол.

“Мустақиллик” маҳалла фуқаролар йигинида яшовчи Бахридин Сориев ва бир гурух фуқаролар номидан келган шикоятда мазкур МФЙда жойлашган кўп қаватли уйларнинг камчиликларини бартараф этишда амалий ёрдам кўрсатишни сўраб мурожаат қилиши. Мурожаат тумандаги мутасадди идора ва ташкилотлар томонидан ўрганиб чиқилиб, 12 та яроқсиз сим таянч устунлари, янги бетон устунларга алмаштирилди.

“Саригул” МФЙ Тоз-2 қишлоғида яшовчи Нурқобил Хидиров ва бир гурух фуқаролар эса қишлоғидаги яроқсиз электр сим устунларини янги бетон сим устунларига алмаштириб беришда амалий ёрдам кўрсатишни сўраб мурожаат қилиши. Мурожаат тумандаги мутасадди идора ва ташкилотлар томонидан ўрганиб чиқилиб, 12 та яроқсиз сим таянч устунлари, янги бетон устунларга алмаштирилди.

Андижон шаҳри Ўзбекистон МФЙ Саркүй кўчаси 61-уй 2-хонадонда яшовчи фуқаро Гулбаҳор Мадраҳимова Қўшработ тумани Кўргон МФЙда рўйхатда турувчи Ашур ҳожи исмли шахс “Рўвер” номли тикув ускунасини 3 йилдан бўён бермасдан сарсон қилаётганини норози бўлиб, Халқ қабулхонасига мурожаат қилди. Ушбу мурожаат тумандаги мутасадди идоралар билан биргаликда ижобий ҳал этилиб, “Рўвер” номли тикув ускунаси фуқаронинг ўзига қайтарилиди. “Шовона” маҳалла фуқаролар йигинида яшовчи фуқаро Облоқул Абилов ва бир гурух фуқаролар 2019 йил 21 ноябрь куни Ўзбекистон Республикаси Президентининг Қўшработ туманидаги Халқ қабулхонаси мудири

Шу ўринда, бу каби муаммолар кўпинча қишлоқларимизда мавжудлигини айтмоқчиман. Аммо йиллар мобайнидаги арз-додларга тегишли идоралардаги мутасаддилар кулок тутишмаган. Оқибатда, жойларда аянчли ҳолатлар кўпаяверган.

Халқ қабулхонасига умид билан келаётганлар кўп. Улар энди давлат идораларига ишона бошлашди. Чунки уларнинг дунёқараси ўзгарди, ўз ҳак-хуқуқларини тўлиқ англади.

Бугун ҳалқ билан мулокот қилиш янгича механизмларда амалга оширилаётгани, давлат идоралари, ташкилот ва корхоналар мутасаддилари аҳоли, айниқса ёшлар муаммоларини чукур ўрганаётгани, ўрганишлардан амалий ишларга ўтилаётгани худудлар инфраструктузилмасининг ҳамда аҳоли турмуш тарзининг яхшиланишига хизмат қилмоқда. Мухими, одамлар бугунидан рози, эртанги кунига эса ишонч билан яшамоқда.

Зеро, ҳалқ сўзи – ҳамиша ҳақ сўз. Биламизки, оддий ҳалқ ҳеч қачон арзимаган масалалар ҳақида бехуда гапирмайди, керакли идораларнинг эшигини бежизга қоқиб боравермайди.

Баҳодир ЮСУПОВ,
Ўзбекистон Республикаси
Президентининг
Қўшработ туманидаги
Халқ қабулхонаси мудири

“Тоз” маҳалла фуқаролар йигини туманинг олис худудларидан бири. Бундай худудларда эса узок йиллардан бўён ҳал этилмаётган муаммоларнинг учраши табиий. Масалан, ушбу маҳаллада яшовчи фуқаро Бекмурод Ботиров Халқ қабулхонасига келиб, суюлтирилган газ балони билан таъминлашда ҳамда тумандаги Тоз ва Бофажот қишлоқларидаги тўққиз километр йўлнинг 3 километри аборг ҳолга келиб қолганлигини ажратилиб, ўрнатиб берилди. Бугун иссиқхонада помидор парваришиланмоқда. Мухими, бу ерда ишсиз ёшлар бандлиги таъминланди.

бино қуриб берилиши ҳақида ҳам аҳоли томонидан Халқ қабулхонасига мурожаат килинганди. Ушбу мурожаат асосида 100 ўринли янги замонавий бино барпо этилди. 10 ва 11-сонли мактабгача таълим ташкилотлари учун ҳам барча шарт-шароитларга эга бўлган замонавий бинолар қуриб берилди.

Халқимиз азалдан аждодлар руҳига чуқур эҳтиром кўрсатиб, уларнинг Ватан ва ҳалқ равнаки йўлида кўрсатган жасоратини хурмат ила ёдга олиб яшайди. Қўшработликлар ҳам туманда туғилиб ўтсан, юрт тараққиёти ва эл фаронлиги йўлида мардлик кўрсатган аждодлари хотирасига бағишинан хиёбон бўлишини орзу қилиб яшашган. Аммо йиллар ўтсада, бу факат орзалигича қолиб кетаверар эди. Туман аҳолисининг сектор раҳбарлари билан ўтказилган учрашувлари давомида,

жасоратли йигит-қизларимизни ҳар тоғонлама кўллаб-қувватлаш, уларнинг хаётда ўз ўрнини топишларига кўмаклашиш бугун барча даражадаги раҳбарларнинг асосий вазифасига айланган. Қўшработда ҳам ташаббускор, шижаотли ёшларни кўллаб-қувватлаш тизимли равишда олиб борилмоқда. Айниқса, уларнинг бандлигини таъминлаш мутасаддиларнинг доимий эътибирида. Мазкур йўналишида белгиланган ишлар “Манзилли режа” ва “Йўл ҳаритаси” асосида аниқ чора-тадбирлар бўйича бошлаб юборилган. Биргина, “Ҳар бир ёшга – бир гектар” лойиҳаси асосида туманда иш билан банд бўлмаган ёшларнинг 571 нафари фойдалари ижтимоий меҳнатга жалб этилди. Бу ёшларга туман ҳокими қарори билан ер майдонлари ажратиб берилиб, ерлардан самарали фойдаланиш мақсадида боғ ва ток-

Биз учун санъат ичида энг муҳими қайси? Киноми? Эҳтимол, бу ҳам тӯғридири. Бироқ мен бу инжиқ санъат соҳасининг чинакам заҳматкашларини мутлақо ранжитиши ниятида эмасман, лекин қўшиқни биринчи ўринга қўйган бўлардим. Негаки, бирон ҳафтами, ойми, ишқилиб, кино кўрмасдан, ҳайкал ё расм томоша қилмасдан ҳам яшаса бўлади, аммо бирон кунимиз йўқки, қўшиқсиз ўтмаган бўлсин.

Тарихнинг энг масъулиятли паллала-рида қўшиқнинг аҳамияти янада ошади. Қўшиқ миллат тарихида янги давр бошланганини довруқ қиласидиган санъатдир. Биз ушбу мақолада бугунги қўшиқчилоги-мизнинг баъзи жиҳатларини бир муҳлис нуктаи назаридан ёритишга уриндик.

Аввало, аллаларимиз тӯғрисида. Гўдакнинг қалбига она алласи орқали миллат руҳи сингади. Абадий қолади. Бир ривоятда Одам ота жисми лойдан корилиб, тайёр бўлгач, унга жоннинг кириши кийин бўлгани, шунда куй чалиниб, куй таъсирида жоннинг танга кириши осонлашгани накл қилинади. Араблар жонни руҳ деб аташади, демак инсонда руҳ пайдо бўлишида, рўхланишида куй-қўшиқнинг хосияти катта экан.

Аммо шу кунларда алла айтишни ҳам оммавийлаштириш, гўяндаларни улокчи отлар каби мусобақага кўйиш ҳам учраб туриди. Бизда бу соҳа янги бўлганиданми, негадир, шунақа ёспачаликка берилиб қолдик. Катта ёшли аёллар ҳам ўз ўйлига эди, хозир ҳатто ҳали турмушга чиқмаган хаваскор қизлар ҳам хеч бир андиша қилмасдан саҳнада бўш бешикни тебратиб (бувиаримиз бўш бешикни тебратма, ёмон бўлади, деб уқтирадилар!), овозни баралла қўйиб “алла” беллашувига киришиб кетдиларки, бундай хонишларни ёшитган гўдак тинчланиб ухлаш ўрнига чўчиб уйгониб кетиши тайин. Чунки булар – алла эмас, балки охирида “алла” сўзи такрор келадиган, аллага багишланган оддий ашуалардир.

Яна бир мулоҳаза. Қачон куй-қўшиқ тӯғрисида ўйласам, бундан тўққиз йил бурун Бишкеқда, атоқли қирғиз оқини Тўқтагул юбилейи кунларида филармониянинг улкан залида кирғиз санъат усталиари берган ажойиб бир концерт ёдимга келади. Қандай тасвирласам экан? Дунёга донғи кетган, чет элларда эъзоз топган Бўлат Мингжилкиев, ўша пайтда собиқ Иттифоқка танилган яна ўнлаб хонандалар, машҳур созандалар... Айниқса, республикада хизмат кўрсатган бир қўшиқчи аёл бор экан, у куйлаган чогида залдагиларнинг ҳаммаси сехрлангандай қотиб қолди. Бу овоз, гўё нур каби эди: илиқ ва тиник, ёргу ва покиза, ёқимли, элитувчан. Аста-аста кўтарила борган бу товуш бирор дақика ўтиб-ўтмаёт ҳаммани, ҳар бир одамни ўз домига тортиб олди – санъаткор бир текисда қўйилиб тушаётган шалоладай товушини ҳар қалқитганида бутун зални бир эпкин титратиб ўтгандай бўларди.

Мехмонхонага кайтар эканмиз, ҳамроҳим Аҳмаджон Жабборовга:

– Домла, қўшиқларни ёшитдиқ, хўп маза қўйдик, ўзиям кўпдан бери бунака роҳатланиб дам олмагандекман, – деб савол бердим. – Аммо боядан бери ўйланниб қолдим. Бизда ҳам таникли ашулачилар, нишондор санъаткорлар кўп, аммо бунака овозлар кам-ку? Нега шундай? Ахир ўзбеклар катта ҳалқ, демак етишиб чиқадиган овоз соҳиблари ҳам шунга яраша мўл, улар ичидан янам нодир овоз эгалари чиқиши мумкин эмасми?

Аҳмаджон aka оғир-босиқ одам. Аммо бу савол у кишининг ҳам дарди, ташвиши эканлигидан бехабар эканман.

– Биласизми ука, аслида ўзбекларда истеъоди ёшлар кўп чиқади, – деди у хиёл кулимсираб. – Аммо... бизда тўй деган бир нарса бор. Ширил овозни, истеъодни ана шу тўй ейди, адойи тамом қиласди! Ўзбекнинг тўйида санъаткор қатнашиши шарт. Овоз қанчалик ноёб бўлса, тўйга

мотивлари очик-ойдин билиниб ҳам турди. Яна иккита ашула ёшитсангиз, биринчи ёдингиздан ҳам кўтарилиб кетади.

Бу гапга эътиroz билдириш учун “мумтоз адабиётимизнинг ўзида ҳам шунака ишқий ғазаллар озми эди?” дейишлари мумкин. Тўғри, аммо у газаллар рўҳида жўн хушторлик мотивлари ўрнида тасаввуф, матнида эса бачканалик эмас, маърифат бор эди-да!

Шунинг учун, алладан тортиб жамики қўшиқларимиз, қўйларимизнинг миллӣ рўҳимизга мос бўлиши, айниқса ота-боболаримиз бизга мерос қилиб қолдирган анъаналар йўналишига терс келмайдиган бўлиши учун қайгуришимиз керак. Ҳозирда эса, таажҷубки, ўзбек қўшиқлари

“Айт,
Энди бевафолик қилмайман,
деб айт...”

Ориятини ҳамма нарсадан устун қўядиган ўзбек халқининг, ўзбек йигитининг куни шу бўлдими энди? Йўқ, ундей эмас. ҳаваскор ёшлар саҳнага чиқиб, эл олдида ашула килганида, бу қўшиқни факат ўз номидан эмас, ўзбек йигити, ўзбек кизи, ўзбек халқи номидан айтиётгандиларини унутмасликлари керак. Ахир қўшиқ дегани қайсири бир Эшмирзанинг хотини Ойпарчага айтидиган ўзаро гапи эмас, у бутун Халқ номидан, Миллат йигитлари ё кизлари номидан айтилади. Ашулангиз таъсирида ўсиб келаётган авлоднинг ҳаётга, оиласа қарашлари шаклланади, шуни унутманг.

Телевидение орқали чиқиб, қўшиқ ижро этувчиларнинг ўзларини тутиши, маданияти, кийиниши масалаларининг ўзи ҳам алоҳида бир мавзу. Лекин хийла баҳсталаб, жиддий масала. Масалан, кексами-ёшми, ҳар бир эркак хонанданинг бир хил қолипда – галстукни томокка сириб боғлаб, костюм тугмаларини қадаб, ниҳоятда жиддий, киёфада тош котиб турган кўйи фонограмма учун оғиз кимирлатишилари, европача костюм ва галстук устидан гирт шарқона зардўзи чопон кийиб чиқишилар ажабтовур кўринади. Шунақа ғалати либос билан биз кимларга “замонавий”, “маданий” бўлиб кўриниб, айни пайтда яна ким учун “миллӣ”, “шарқона” киёфа ҳам касб этиб турмоқчилигиз? Бу эстетик дид парокандалигининг аломати эмасмикин? Саҳнага чиққанига ҳали олти ой ҳам бўлмаган, эл таниб-танимаган қизалоқларнинг эса, хеч тортинмай, айтиётган қўшиғи моромига жилпантлаб туришлари ҳам ўзбекка хос эмас, лозим бўлса, бунинг учун раккоса ўртага чиқсин, универсаллик чикора?

Албатта, булардан муҳим нарсалар ҳам бор. Ижрочилик санъатининг юксалишини истасак, аввало унинг миллӣлигига ҳакида, ўзбек халқининг табиатига мувофиқлиги тӯғрисида бош қотиришимиз керак. Миллӣлилк эса кенг тушунча. Саҳнага минг йил аввалги кийимларни кийиб олиб, ўша аждодлардай куйлаб чиқсангиз ҳам, агар дилингизда миллӣлилкдан бир катим нур топилмаса, ижроингизнинг ўзбекча чиқиши кийин. Миллӣлилк эса шундай соғ нарсаки, унга бир катра сохталик ҳам сигмайди, билиниб қолади. Дилнинг, кўнгилнинг ўзи ўзбекона бўлмаса, кийин.

Беш-олти йил бурун шифохона фойесига кўйилган телевизорни томоша килиб ўтириб, бир қўшиқ тинглаган эдик. “Вокруг света” кўрсатувида қайсиам бир Шарқ мамлакатининг нашидаси (давлат гимни) берилди. Саҳро. Шабадада ҳас-ҳашаклар думалаяпти, кум учяпти. Сайхонликда беш-олти эркак, уч-тўрт аёл. Эркак хонандалардан бири дароз бўйли, бир қўзи кўр. Бошқаси кексайган, япаски гавдали. Улар учун бизнинг хор жамоасидагидай бўйсира бўлиб туриш, якранг кийиниб, капалак галстук тақишилар бирламчи эмас экан. Бироқ айтиган нашидасини ёшитсангиз! Куйи ҳам, албатта, гимн бол, жанговар. Бу нашиданинг ҳар бир банди “Ватан!” деб бошланар экан, “Ватан!” деяни нидо қилган чоғда хонандаларнинг гавдаси ларзага тушиб титраб-силкиниб кетар эди. Қўшиқ соб бўлгунича улардан бир нечасининг кўзларидан ёш думалаб кетди. Атрофга қарасам, беморлардан бальзиларининг кўзи ҳам намланган, ҳаяжон билан тикилиб ўтишибиди. Ана шунда, қиши қалбини жунбушга келтира оладиган битта қўшиқ ватанпарварлик мавзудида битилган ўнта жўн китобнинг ўрнини босишига қодир эканлиги ҳакида ўйланиб қолдим. Қўшиқ дегани ана шунақа, асл бўлса экан...

Зуҳриддин ИСОМИДДИНОВ,
журналист

таклиф шунча кўп бўлади. У тўйдан-бўт тўйга бориши керак, тонг саҳарда ҳам ашула айтиши шарт, ярим тунда ҳам. Овозга сайқал беришга, овоз имкониятларини топишга на вақт қолади, на ҳафсала. Талаб ҳам шунга яраша бўлиб кетган. Эътибор берган бўлсангиз, хозир аксар қўшиқчиларимизнинг овози ҳам тўйбоп, репертуари ҳам. Шунинг учун, канчадан-канча ноңдир овозли ёшлар тўйма-тўй юриб, худо

ВАТАН ҲАҚИДА БИТТА ЗЎР ҚЎШИҚ

ЎНТА ЖЎН КИТОБДАН АФЗАЛ

берган бор овозни ҳам барбод қилишапти, ўттизга кирмасдан овози хириллаб, санъатдан четта чиқиб кетаётir...

Мен кейинчалик домланинг бу мулоҳазаларини бир-икки одамга айтсан, кўшиқларимизнинг жангузар бир-икки одамга айтсан, кўшиқларимизнинг ҳам бўлди. “Тўйга борса, тўйда хизмат қиласа, яхши-ку, санъаткорнинг иши шу-да. Бошқасининг нима кераги бор?” дейишиди.

Ўшандан бери ҳам, салкам ўттиз йил вақт ўтиби. Албатта, шу орада тинглаб баҳра олган ашулачиларимизнинг ҳам хисоби йўқ, аммо қачон жондек бир яхши қўшиқни ёшитиб қолсанам, лоп этиб, ўша унутилмас концерт оқшоми, Аҳмаджон аканинг бояги сўзлари ёдимга тушади.

Ори рост, ўзбек халқининг қўшиқчиллик санъати анъаналарга ниҳоятда бой. Биргина Мухиддинкори Ёқубов айтиган “Эшвой”нинг ўзи халқимизнинг жанговар рўхини, пурхикмат донолигини, бағрикенглигини англатишига қанчалар қодир! Бундай ўлмас қўшиқлар хозир кам яратилипти, десак янглишамиз. Чунончи, Маҳмуд Намозов қўшиқларини қаранг, у қадим ҳалқ баҳшиларининг оҳангут мотивларини хозирги қўшиқчилогимизга олиб кириб, шундай усталик билан пайвандладики, бу таҳсин ва оғаринга сазовор янгиликдир.

Албатта, ҳар ким қўшиқни ўзича севиб, ўзича баҳо беради. Масалан, мен учун ҳар бир асл қўшиқ – бир лирик дунё, рангбўйи, тафти ва таровати алоҳида, бошқасига ўхшамайди. Ҳар бир чинакам ашула бўлакча, у мен бошқа ҳеч бир ашуладан олганимга ўхшамаган рўҳ, хис юқтириши керак. Шу бўлмаса, ижро этилган нарса шунчаки хониш бўлиб қолаверади. Қоғоз гул сингари тароватсиз.

Аммо... куйи ҳам, сўзи ҳам тўйбоп, мавзуси эса рақсга тушаётган жононага қараб сийка усулда хушторлик изҳор қилишдан бошқа нарсани англатмайдиган қўшиқлар ҳам болалаб кетганирост. “Қошингга ўсма қўйибсан, Қўзингга сурма тортибсан”... “Сен гул бўлсанг, мен булбулингман”... Мавзунинг энг каттаси – шу. “Гўзалсан десам уялма, Ширинсан десам, уялма...”. Уялиб, юзини пана қилиши керак бўлган раккоса эса, бу маҳал телекранда ишва билан замзама қилиб куйдиради. Бу қабилдаги қўшиқларининг кўйлари ҳам қарийб эгизак бўлиб кетганини айтмай кўяқолайлик, баъзиларида бошқа ашуланинг

ичида ўзбекчиллик тўғри келмайдиган, ўзбек кишиси ёшитса, ғаши келадиган қўшиқлар урчий бошлади. Бир мисол келтирайлик. Ўзбек элининг урф-одатлари, расм-коидаларини хўп ўрганган олима Музайяна Алавиянинг кўрсатишича, халқимизда қадимдан кўёв алоҳида хурмат қилинади, совчи юборса, ҳатто унинг бирон камчилиги (жисмоний нуксони) бўлса, ё қуда томоннинг давлати, эл ичидаги обрў-эътибори пастроқ турса ҳам, киз томон кўёв тарафнинг бирон-бир иллатини юзига солмайди, ҳамма айбни ўз бўйни олиб, “қизимиз ҳали ёш”, “тайёргарчилигимиз ўйқ эди”, “бировга вальда бериб қўйгандик”, “уинглар олисда экан” сингари баҳоналар билан рад этади, илло кўёв юзини шамгин ва ноумид килмайди.

Ёдингизда бўлса, ҳатто ўзбек эртакларида ҳам бунга ишора бор. Қашшоқ йигитнинг онаси подшоҳнинг қизини ўғлига сўраб, совчилик маъносида кирқ кун сарой олдини супуриб қайтади. Шоҳ унинг ўзи ва ўғлидаги бирон-бир айбни юзига солмайди, ниҳояти, қизини бермаслик мақсадида бажариш амри маҳол бўлган шартни кўяди. “ўғлинг шуни уддаласа – қизим сизларники” дейди. Аммо “Мен – шоҳман, сенлар эса гадойсан, кўрпангга караб оёқузатмайсанми?” демайди. Йигит томон бизда шунча эъзозланади!

Ана шуларни ўйлаб, миллатингизнинг назокати, одоби, тийнатидан фууруланиб ўтирган чоғингизда бир хонанда ёрига мурожаат қилиб, нола чекаяпти:

“Айт,
Энди бевафолик қилмайман,
деб айт!..”

Мен шундай тушундим: қўшиқда куйланаётган хоним, ўшлигига бориб, “билимасдан” бевафолик қилиб қўйгани, мағрурлигиданми, ё бўлмаса ошиғи (эри) ни икки пулга олмаслигиданми, ишқилиб, энди ҳатто узр сўрашни ҳам хәёлига келтираётгани йўқ. Шўрлик эр (ёки ошиқ) нинг “севги”си шунчалар кучлики, “нима бўлиб ўтган бўлса, майли, ўтган ишга саловот, ҳатто кечирим сўрамасанг ҳам розиман, факат бир оғиз бундан кейин бевафолик қилмайман, деб

АНДИШАНИНГ ОТИНИ ҚЎРҚОҚ ҚЎЙМАНГ

Газетамизнинг 2021 йил 19-август сонида “Хоким ва прокурор келишолмаётганмиш” Зарафшонда нима гап?” номли мақола эълон қилинганди. Унда Зарафшон шаҳридаги бир гурух тадбиркорлар ҳоким ва прокурорнинг келишмовчилиги сабаб зарар кўраётгани таъкидланган. Шунингдек, 2021 йилнинг 4 ноябрдаги сонимизда ҳам “Прокуратура “жанг” ни тўхтатмоқчи эмас” номли ушбу мавзуга доир иккинчи мақолани эълон қилдик. Афсуски, муаммо чигаллиги ҳали бери ечилийдиганга ўхшайди...

Маълумот учун: Прокуратура апелляция судида ҳам ютқазган.

Навоий вилояти маъмурий суди судлов ҳайъати 2021-йил 9-декабрь куни Навоий шаҳар прокурори келтирган апелляция шикоятини кўриб чиқди ҳамда Навоий туманлараро маъмурий судининг 2021-йил 13-сентябрдаги ҳал қилув қарорини ўзгаришиз қолдириди. Прокуратура судга Зарафшон шаҳар ҳокимининг 59 та фармойшини ҳақиқий эмас деб топиш юзасидан ариза киритганди.

Бугун ҳамма ўзи билан ўзи овора, кези келганда, қариндошлар бир-бирларини бегонасираб туртаётган замонда одамлар манфаатларини ўйлаб яшаш, уларга кўмак бериш, парвозига канот бағишлиш накадар ёқимли. Очиги, бундан ўзгача бир лаззат хиссini туясан киши. Нима учун ва нимага яшаётганингни ҳам теранроқ англай боравераркансан. Қайсиdir китобда тўғри деб билганини айтадиган, ҳақиқат, адолат ўйлида ҳамма нарсага тайёр юрадиган инсон энг бахтли инсондир деб ўқиган эдим.

Касбий фаолиятим ҳам айни шу сўзлар билан боғлиқ. Ҳа, мен журналистман. Нони қаттиқ соҳанинг бир вакили, шу оламнинг бир бўлганиман. Журналист доим дахлдорлик ҳисси билан яшами, атрофдаги воқеа-ходисаларга холис баҳо бериши шарт. Адолат, холислик, очиқлик журналистнинг нафакат касбий, балки ҳаётий мезонига айланмоғи даркор. Шундагина, айтадиган сўзининг залвори, ахамияти, қадрия қадди бўлади. Публикага ўйнайдиган журналист, блогер ёки матбуот хизмати ходимига эса бу тушунчалар, карашлар, касб этикаси еттиёт бегона. Мен уларни табиатнинг хатоси деб айтган бўлардим. Мақолада бежизга АДОЛАТ ВА ХОЛИСЛИК дебан сўзларни ишлатмаяпман.

Бу сўзлар мени кўп ўйлашга мажбур килди. Эҳтимол, ҳалқимиз феълига хос кечиримлилик йўлуни тутиш керакмикан? Ёки кечиримлиликнинг ҳам ўз мавриди, чегараси борми?.. Барига кўл силтаб ўтган ишга саловат дейиш керакмиди? Менку шундай қилишга ҳам тайёр эдим. Амммо улар эмасда. Хуллас, узун ўйларимнинг шу ерига етганда кўлимга қалам олдим. Сабаби кимнидир ёмонлаш, шаъни, қадр-кимматини камситиш эмас. Аксинча жавобсиз, очиқ қолган саволларга жавоб топишдан иборат. Бу ишим тўғрилигига ишонаман. Янада тўғрисини эса Оллоҳ билгич!..

Ҳаётнинг зиддиятлардан иборатлигини яхши биламан, курашиб улгайган одамман. Арзийдиган мақсад учун курашиш зарур бўлса, курашлардан асло юз бурмайман! Ҳозиргача индамай келганимнинг бош сабаби андиша эди. Лекин менинг андиша даврим ўтди. Мен ноҳақ бўлсам, кечирим сўрай оладиган даражада кучли одамман, лекин ҳақдор бўла туриб, оёқлар остида эзишларига асло йўл қўймайман!

Зарафшон шаҳрида ўтган йилнинг апрель оидан бошланган воқеалар кўпчиликнинг ёдидан кўтарилмаган бўлса керак. Навоий вилояти Зарафшон шаҳар прокуратураси шаҳар ҳокимининг 2021 йил апрель-май ойларидаги 59 та фармойиши

сўроқ остида қолмоқда. Айрим тадбиркорларнинг хукукини химоя киладиган ташкилотларни бу савол умуман ўйлантирмаётганини эса сукут аломати ризо ёки ўзинг учун ўл етим деб тушуниш керак, чамамда.

Яна бир гап: мен бу эски гапларни бир мақсад ила эсладим. У ҳам бўлса, яқин ўтмишдан сабоқ олишидир. Ҳаёт шундайки, кириб чиқаётганинг бир эшик ёпилса, шубҳасиз, бошқаси очилади. Умид киламанки, тадбиркорларнинг заарлари ҳам бир кун копланади.

Лекин тадбиркорларни бевосита кўмакчиси ва химоячиси бўлган ташкилот ходимлари тик турганида айтяпман, ийқилганида эмас (ишдан кетиш ийқилиш эмас, албатта!). Эрта бир кун ишдан кетгандан кейин тош отди, демасин дея, ҳозир айтдим. Вактлар ўтиб, ҳозир от устидаги юрганлар сўзларигина майдонда қолади: уларда на мансаб бўлади, на бошқа имтиёз! Ортда колган ишлари эса кимнинг ким эканини чинакамига ҳал қилиб беради. Шунинг учун, ўша майдонгина ҳақиқий майдондир, мансаблар, танишлар, пуллар ва имконларнинг бари ўткинчи. Ўша майдонда кураш шартлари тенг бўлади ва ҳеч кимнинг орқасида турган “тог” бўлмайди. Шуни ўйлаши керак инсон деган. Айниқса, у мансабдор бўлса, айниқса, у халқ хизматчиси бўлса!

Мақсад ЯХШИЕВ.

ни ҳақиқий эмас деб топиш юзасидан судга ариза киритган эди. Ўшанда шаҳар ҳокимлиги прокуратуранинг келтираётган важларини асосиз деб ҳисоблаган эди. Ўртада бўлса, 59 нафар тадбиркор роса сарсон бўлганди. Ундан кейин эса икки марта суд жарагёни бўлиб ўтди.

Навоий вилояти маъмурий суди судлов ҳайъати 2021 йил 9 декабрь куни Навоий шаҳар прокурори келтирган апелляция шикоятини кўриб чиқди ҳамда Навоий туманлараро маъмурий судининг 2021 йил 13-сентябрдаги ҳал қилув қарорини ўзгаришиз қолдириди.

Аммо бугун андиша деган оғир уйку билан ухлаб ётган 59 нафар тадбиркорга етгизилган моддий ва маънавий заарни ким қоплаб бериши мени жуда қизиқтирипти. Корлар ёғди, лекин излар ҳали ўчгани йўқ. Бунинг устига, сувнинг қандайлигини билиш учун арикнинг борини сипқориши шарт эмас. Заарга келадиган бўлсақ, тадбиркорлар ололмай қолган, яъни бой берилган фойда ёки судга кетган харажатларни назарда тутган эдим. Мазкур харажатларни тадбиркорларага ким қоплаб бериши эса

Ушбу жараёнга Олий Мажлис депутати Расул Кушербоев ҳам ўз муносабатини билдирган:

Якинда Зарафшон шаҳар ҳокимлиги мутасаддилари терговда экани ва улар давлатга миллион доллар атрофида заар етказганликда гумонланаётгани айтилганди.

Билдирилишича, шаҳар ҳокимлиги мансабдор шахслари қиймати 11 миллиард сўмдан ортиқ бўлган 5,31 гектар ерни 7 нафар тадбиркорга ноконуний ажратиб беришган (<https://kun.uz/67883720>).

Холат юзасидан Зарафшон шаҳар ҳокимлиги ҳам ўз муносабатини билдирибди (<https://telegra.ph/Rasmij-munosabat-01-05-15>).

Муносабатни ўқиб, Зарафшондаги ишлар бир қатор саволларни келтириб чиқармоқда.

Муносабатда айтилишича, ер участкалари тадбиркорларга конуний ажратиб берилган. Хусусан, Президентнинг 2021 йил 11 мартағи “Бозор тамойилларига асосланган ипотека кредитларини ажратиш орқали аҳолини уй-жой билан таъминлашга оид кўшишча чора-тадбирлар тўғрисида”ги фармонидаги вазифалардан келиб чиқиб, ер участкалари давлат-хусусий шериклик доирасида, тадбиркорларга муайян ижтимоий мажбуриятлар юкланган ҳолда ажратилган.

Масалан, тадбиркорлар “Наврўз” ва “Юлдуз” маҳалла фуқаролар йиғинига 2.4 миллиард сўмлик маъмурий бино қуришиб, бу орқали давлатнинг 2.4 миллиард сўмлик маблағи тежаб қолинган. Бўлмасам, давлат ҳисобидан қуриб берилши керак бўлади.

Умуман тадбиркорлар давлат хусусий шериклиги асосида ер олиш учун давлат ташкилотларига 8.5 миллиард сўм қийматдаги маъмурий бинолар қуриб бериш мажбуриятларини олишган экан.

Қизиги, бу каби давлат хусусий шериклик лойиҳалари республикамизнинг деярли барча худудида амалга ошириб келинган бўлса-да, негадир айнан Зарафшон нишонга тушшиб қолмоқда. Фалатимасми?

Масалан, Тошкент шаҳрида бунақа ишлар қалашиб ётиби. Ёки Навоий вилотининг ўзида бу турдаги 60 дан ортиқ лойиҳалар амалга оширилган экан.

Фикримизча, тенглик ва адолат нуктаи назаридан ижтимоий мажбурият юклаш орқали ер ажратиб бериш ҳолати Зарафшонда жиноят бўлса, демак бу бошқа худудларда ҳам жиноят, деб баҳоланиши шарт.

Шу боис, бу борада бошқа худудларда ҳам жиноят ишлари қўзғатилишини кутамиз.

Акс ҳолда бунинг ҳаммаси қўл бошқарувидан иборат “заказ”, деган фикрни келтириб чиқариши мумкин.

Яна бир факт: ўтган йили прокуратура Зарафшондаги бир гурух тадбиркорларнинг енгил конструкция асосидаги курилмалари бўйича ҳоким фармойишини бекор қилиш учун ҳокимиятга протест киритган, лекин ҳокимият протестни қаноатлантиргача судга берган экан.

Афсуски туман ва вилоят судлари ҳам прокуратуранинг даъволарини қаноатлантириши ради қилиб, ҳокимиятнинг ҳужжатларини кучда қолдирибди.

Ишқилиб бу ишлар “ҳали кўрсатиб қўяман”, деган қайсарлик бўлмасинда.

Акс ҳолда бундан тадбиркор ва оддий фуқаролар кўпроқ жабр қўриши мумкин.

“Жамиyat” газетаси мухбири
Муроджон РАҲМАТОВ тайёрлadi.

Муассислар:

Ўзбекистон Республикаси Экология ва атроф-муҳитни муҳофаза қилиш давлат қўмитаси.

Ўзбекистон Республикаси Президенти хузуридаги Давлат бошқаруви академияси.

Тадбиркорлар ва ишбилирмонлар ҳаракати — Ўзбекистон Либерал-демократик партияси.

Ўзбекистон экологик ҳаракати.

Ўзбекистон Нодавлат нотижорат ташкилотлари миллий асоцацияси.

Ўзбекистон Савдо-саноат палатаси.

Бош муҳаррир
Мақсад ЖОНИХОНОВ

Таҳир ҳайъати:

Адҳам Бекмуродов
Акмал Сайдов
Актам Ҳайитов
Нарзулло Обломуродов
Адҳам Икромов

Газета таҳририятнинг компьютер бўлимида саҳифаланди.

“Шарқ” нашриёт-матбаа акциядорлик компанияси босмахонасида чоп этилди.

Манзил:
Буюк Турон кўчаси 41.
Буюртма раками Г-108
Адади: 1507.
Пайшанба куни чиқади.
Коғоз бичими А-3,
ҳажми 2 босма табоб.
Баҳоси келишилган нархда.
Газета Ўзбекистон матбуот ва ахборот агентлигига 2006 йил 0010-ракам билан рўйхатга олинган.

ISSN 2010-7722

Навбатчи:
Муроджон РАҲМАТОВ

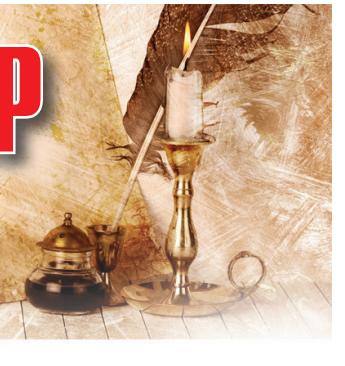
100000, Тошкент шаҳри
Матбуотчilar кўчаси 32.
Маълумот учун телефонлар:
(71) 233-72-77,
233-91-55

Реклама ва эълонлар учун:
Электрон почта:
jamiat@mail.uz
Газета индекси — 131
“ЖАМИЯТ”дан олинган маълумотларда манба сифатида газета номи кўрсатилиши шарт.
Топширилган вақти:
20:00
1 2 3 4 5 6

АДАБИЁТ ОДОБ МАЙДОНИДИР

Ўзбекистон Ёзувчилар уюшмаси раиси ўринбосари,
шоир Ботиржон ЭРГАШЕВ билан сұхбат.

— Ассалому алайкум.

Дастлабки саволим жўнроқ чиқса, айбга буюрмайиз. Юрт севгиси инсоннинг ботинида, фитратида бўлмоғи лозим деган гапни ўқиганим бор. Жайдари хуносага кўра, хеч ким бақир-чакир билан ватанпарвар бўлиб қолмайди. Аммо охирги пайтларда баъзи “ижодкор” ларимиз билими, билмайми Ватан сўзининг охорини тўкиб қўяётгандек, чамамда... Изҳори дил баҳона “севгиси” ни пеш қилаётгандар ҳам тоғиляпти. Буларнинг маъниси не?

— Бундай ҳолат ҳамма замонларда ҳам бўлган. Эсимни таниганимга йигрма олти йил бўлибдики, Ватанни амали учун, берадиган рағбати учун севадиганларни кўп кўрдим. Карапки, улар шароитга мослашиб севгисини миннат килишдан ҳам тоймайди. Кези келганда оёги билан қарсак чалишини айтмайсизми?! Аслида, бақир-чакир билан яхши кўришнинг ортида максад, бир нималик бўлиш ётади. Бироқ ҳозир бирорвга ватанпарварлик ҳакида гапириб кўринг кулади. Юзимиз шуда на қиласлил. Мана шундай ҳолатта келиб колдик. Телевидениега чиқиб, Амир Темур, Мирзо Улугбек, Жалолиддин Мангубердиларнинг зурёдимиз дей жар соламиз. Хўш, уларга муносиб бўла оляпмизми? Биласиз, Нажмидин Кубронинг кўлидан Ватан байробини кесиб олишган. Мана шу — Ватанпарлик. Шундай экан, Ватанни ота-она, фарзанд, опа-сингилни яхши кўргандек севиб, эркалаб, кези келганда эркалигини кўтариб яхши кўриш керак.

— Шу ўринда, ёзувчи Мурод Мухаммад Дўстнинг қўйидаги фикрини келтирмоқчиман: “Эски замонни қўмсайдиган одамлар давлатнинг адабиётга рағбати сустлигидан, ўзларининг ибораси билан айтганда, “муайян адабий сиёсат” йўқлигидан нолийди. Лекин минг-минг йиллик тарих давомида давлат ҳақиқий адабиётга рағбат кўрсатмаган, у адабиётни бошқаришга интилган ва тузуккина бошқарган ҳам. Давлат етаклаган адабиётда маддоҳликдан ўзга барча жанрлар таназзулга юз тутади”. Ҳақиқатан ҳам, устознинг мулоҳазалари ўринли. Шунингдек, ташвишида ҳам жон бор. Сизнингча, бугун эркин адабий сиёсат юритолямизми?

— Бир хил касаллик ўн минг нафар одамга, ўн минг хил таъсирида намоён бўлиши мумкин. Бу масала ҳам худди шунака. Қайсиdir жамиятда адабиёт бошқарилали ва бу фойда келтиради. Шунингдек, эркинлик таназзул сари етаклаши ҳам ҳеч гап эмас. Чунки ёзувчи, шоир ва илм эгалари фозил инсонлар бўлса, бунда адабиёт ҳақиқатан ҳам гуллаб-яшнайди. Бироқ қалам жоҳилиятга ҳам хизмат килиши бор гап. Жайдари ва англаган хуносам шуки, адабиёт ҳамма замонда бошқарилган, рағбатлантирилган, кези келганда жазоланганд. Ушбу ҳолат юртимизда қандай дейишингиз мумкин. Бизда адабиётга рағбат бальзи вақтларда керагидан ҳам ортиқ.

— Бугун “янги замон адабиёти” деган ибора тез-тез қулогимизга чалинади. Негадир “янги замон адабиёти” ҳали ҳамон кўзга ташланганий йўқ ва айни ҳолни эътиборга олмасдан бугуннинг адабиётига эски тасаввурлар билан ёндошмоқдамиз. Адабиётимизнинг мазкур ҳолини эса замонавий адабиёт дей атай олмаймиз. Сизнингча, бунда нималар ўзгариши керак: мавзуми, қаҳрамонга муносабатми, ифода усуулларими ёки ўқирман савиасими?

— Менимча, бу ҳол биринчи навбатда ўқирманлар савиасига боғлиқ. Чунки бугуннинг ўқирманлари ҳазмиосон маҳсулотларга ўч. Адабиёт ҳалқнинг орқасидан эргашиши керак эмас, жамиятни ўз орқасидан эргаштириши лозим. Ушбу вазиятда биз — ижодкорларнинг ҳам айби бор. Яъни ҳалқ нимани сўраса, шуни беярпмиз, на заримда. Ўқирманларнинг савиасини ошириш ҳам, қизиқтириш ҳам бизнинг зиммамизда.

— Ўлжас Сулаймоновнинг “Танқидчи — тўғри ёзиши ўргатувчи эмас, ҳақиқатни ёзиши талаб этувчи устоз”, деган гапи бор. Умуман, бугунги кундаги танқидчилик мактабни қандай баҳолайсиз? Адабий танқидчиликдаги ахволимизни-чи? Сизнингча, бу соҳани юксалиш йўлига олиб чиқиш учун нималар килишимиз керак?

— Ҳақиқатан ҳам, бугунги кунда адабий мунакқидлик жуда суст. Аммо мунакқидлик мактаби деярли йўқ бўлиб кетди дёёлмайман. Чунки Наим Каримов, ИброҳимFaфуров, Қозокбой Йўлдошев каби олимларимиз ҳали ёнимизда. Кези келганда, ўз сўзини айтяпти. Адабий жараёнда тандикнинг роли хусусида В.Белинининг қуидаги фикри эътиборга молик: “Адабиёт ва санъат танқид билан кўл ушлашиб боради ва бир-бирига ўзаро таъсир кўрсатади”. Бирон бир халқ ва муайян бир даврнинг адабий-тарихий жараёнини адабий танқиднинг иштирокисиз тасаввур килиб бўлмайди. Танқид саралашдир, яралаш эмас деган гап бор. Кейинги пайтларда яралаш бўлиб ҳам кўзга ташланмоқда. Адабиёт бу одоб майдони. Унда ўқирман ҳам, ёзувчи ҳам, ижодкор ҳам одоб саклай олиши керак.

— “Мендириман ўшал...” номли янги тўпламингини ўқирманлар эътирофиға сазовор бўлмоқда. Сұхбатимиз давомида тўпламга киритилган “Ўзим ҳақимда...” номли шеърингизнинг мазкур сатрларини мухтасар шарҳлаб берсангиз:

*“Мен бир қисмати чўлоқ,
Ланѓдан чиққан Одамман”*

— Ушбу мисрани шахсими тасдиқловчи хужжат дейишим мумкин. Баъзи учрашувларда болаликка қайти қолсангиз, яна шу йўлдан юрармидингиз дейишиди. Йўқ, аксинча болаликка қайтишни хоҳламасдим. Сабаби, болалигим ҳавас киласи даражада ўтмаган. Этра кунда отамнинг бошига оғир кунлар тушди. Шу сабаб, ҳаётнинг қайновига болаликдан кўшилишга тўғри келди. 5-синфлигимда Яипан шаҳридаги пиллани қайта ишлаш цехида кечки сменада маълум муддат ишлаганман. Демоқчи бўлганим, болалигим ўта-ўта кийинчилик билан ўтган. 1989 йил дадам ноҳақдан қамалди. Тўққиз нафар боланинг ичиди ҳаракатчан бўлганим учунми онам менга суянарди. Шукур қиласанки, дадам қамалиб қолгани билан ҳеч биримиз муттаҳам ёки каззоб бўлмадик. Демак, оиласаги мухит, тарбия яхши бўлган. Инсон меҳнат қиласа, меҳнатига яраша суюнаркан. Демак, ҳаммаси яхши ният ва ҳаракатга боғлиқ. Меҳнат қилдик, меҳнатимизга яраша беряпти. Келинг, мавзудан чалғимай саволга юзлансан. Инсоннинг ютуғини кўриб кувонадиганлардан ташқари “кеча кўча тозалаб юрарди”, дейдиганлар ҳам топилар экан. Тогай Муроднинг “Мен ёзавердим, ғанимларим ўқийверди. Ёзавердим, ғанимларим ўқийверди. Гаънимлар бор экан Мен — Тогай Мурод бўлдим”, деган гапи бор. Шундай қилиб, бир даврада “кеча юрарди бугун одам бўлиб колибди” дейа гап бўлган. Мен бу гапни кейинчалик орқадан эшитиб қолдим. Гапиргандардан умуман ранжимайман. Агар ушбу гаплар бўлмагандан:

*“Мен бир қисмати чўлоқ,
Ланѓдан чиққан Одамман”*,
мисралари туғилмасмиди...

— Ботиржон ака,

*“Нотинч юртнинг пешонаси шур ўғли,
Дунё аҳлин зор йиглатган зур ўғли,*

Эндиғина уч ёш эдинг, гўр ўғли,

Ҳаммасини Аллоҳимга айтиб бер!”,

мисрали ҳароратли шеърлар битгансиз. Бевосита кузатяпмиз, қўшни давлатларда давом этаётган уруш ва ихтилофлар қанча инсон боласини зор қақшатяпти. Буларку майли, ошкора урушлар. Аммо ақл майдонида ҳар куни қанчадан-қанча маҳфий урушлар бўй кўрсатади. Улар бунданда хатарли. Фоялар, мағкуралар тўқиашуви. Хуфёна ихтилофлару ошкора урушлардан химояланмок йўли қандай? Нима қиласа, қалбларимизни балолардан сақлай оламиз?

— Биласизми, бир шаҳарнинг вайрон бўлишидан кўра, бир одамнинг онги бузилиши, заҳарланиши, бир кўнгилнинг остин-устун бўлиб кетиши аянчлироқ экан. Ахборот хуруллари, маънавий босимларнинг зарбаси қайси томондан келишини ҳеч ким билмайди. Чегарадан ўтмоқчи бўлган юз нафар аскарни қандай чора билан бўлмасин қайтариш мумкин, аммо ўргимчак тўридаги одамларнинг қайси дўст, қайси душманлигини билиб бўлмайди. Шунинг учун, яна айтаман ижтимоий

тармоклардан келаётган хавф сизу биз илгамайдиган балодир. Бунинг қасри эса кўпроқ ёшларга уради. Якинда содир бўлган Қозогистондаги жанжалларда ҳам асосий жабрдийдалар ёшлар бўлгани айтилмоқда. Қисқаси, бундай талотумларга қарши факатгина маънавият, маърифат билан курашмоқ керак.

— Навбатдаги саволимни ҳам адабиётдан узоклаштирмоқчи эмасман. Адабиётшунос олим Умарали Норматовнинг бир гапи бор: “Адабиётнинг нонини ейдиган зиёли учун “Шарқ юлдузи”, “Жаҳон адабиёти” журналларини, “Ўзбекистон адабиёти ва санъати” газетасини мунтазам ўқиб-кузатиб бориши ҳам қарз, ҳам фарз”. Аксига олиб, ушбу газета ва журналларнинг адади жуда тоза бутиб кетган. Жумладан, “Ўзбекистон адабиёти ва санъати” газетаси 1000 нусхага етмади. Юртимиздаги шоир ва ёзувчилар, филологларимиз бир донадан мажбурий эмас, маърифий обуна бўлишса, ушбу газета-журналларнинг адади ўн мингдан кам бўлмас эди! Обуна нархи ҳам айтарли даражада қиммат эмас. Менимча, адабиётга эътиборни кучайтириш устида иш кетаётган маҳал газетанинг ахволи бундай ҳолатда экаслиги аянчли. Сир бўлмаса, қайси адабий газета-журналларга ташкилот фондидан эмас шахсий обуна бўлгансиз ва бошқа ижодкорларга ҳам обуна бўлишни тарғиб қилган бўлардингиз?

— Адабиётшунос олим Умарали Норматовнинг “Адабиётнинг нонини ейдиган зиёли учун “Шарқ юлдузи”, “Жаҳон адабиёти” журналларини, “Ўзбекистон адабиёти ва санъати” газетасини мунтазам ўқиб-кузатиб бориши ҳам қарз, ҳам фарз”, деган мулоҳазаларини кельтиридингиз. Ушбу мулоҳазани озгина ўзгаририб, яни адабиётнинг нонини ейдиган зиёли учун “Шарқ юлдузи”, “Жаҳон адабиёти” журналлари ва “Ўзбекистон адабиёти ва санъати” газетасини ўқиб бориши шарт дей талкин қилган бўлардим. Бу йил ҳеч қайси газета-журналга обуна бўлмадим. Бунинг икки сабаби бор. Биринчиси, уюшмамизга ушбу газета-журналларнинг барчаси келади. Иккинчиси, Тошкент вилоятида ишлаган кезларим 9 та газетага аъзо бўлдик. Бироқ “Халқ сўзи”, “Янги Ўзбекистон” ва “Ўзбекистон адабиёти ва санъати” газетасидан бошқа бирортаси ҳам келмади. Ҳа, десангиз почта ишламайди дейишиди. Тахририята телефон қиласангиз, биз аллакачон чиқариб юборганимиз дейди. Икки орада обуначи сарсон. Тасаввур қилинг, Сурхондарё вилояти Сариосиё туманининг тогли худудидан ушбу газеталарнинг биронтасига обуна бўлсангиз, сизга газетанинг етиб бориши гумон. Газеталарнинг оғидан чаладиган биринчи масала ҳам шу, менимча. Ушбу масалани тахририят ўз назоратига олиши керак. Болалиқда уйимизга кўплаб газеталар почта орқали борарди. Бирон нашрга шеър ёки мақола берсак, ҳат жўнатишарди. Хўш, бугунги тахририятларда мана шундай тизим борми?!?

— Ҳозирги ёшларга қуруқ насиҳат билан “Китоб ўқи, яхши одам бўл” десангизу, нарёқда бир каснинг ошиғи олчи бўлиб турса, олтинга тенг сўзлар ерда қолади. Бола ўша муттаҳамнинг ҳаётини орзу қила бошлайди. Миллат тақдирига бефарқ бўлмаган зиёли сифатида айтингчи, орифларни тўрга олиб чиқиб, ёшларга ўриак қилиб қўреатиш вақти етмадимикан? Токи яхшиларга муносабатимиз ёшларга ибрат бўлса...

— Ушбу мавзуга доир мулоҳазалар мени ҳам қийнайди. Эркин Воҳидовнинг

“Ўзбек Навоини ўқимай қўйса,

Алдангани, алла бўлгани шудир.

Юлгич азиз бўлиб, билгич хор бўлса,

Пайтаванинг салла бўлгани шудир”,

деган мисралари бор. Ёшларга орифларни ўрнак қилиб кўреатиш вақти етганига, эҳзе, қанча бўлди. Бирорвни бир мушт уриб жаҳон чемпиони бўлиш ҳам осон эмас, лекин ўн йил ёки ўн беш йил илм қилишнинг бунданда заҳмати кўпроқ. Демоқчиманки, илм йўлида изланиш олиб бораётган ёшларни ҳам танитишмиз керак. Ижоддини кўриб ҳавас киласиган ижодкорлар бор, уларни ҳатто маҳалласи танимайди. Қайсиdir маънода бундай ишларни амалга оширияпмиз, лекин бу кам. Чунки жамият равнақига фақатгина илм билан эришилади...

Муроджон РАҲМАТОВ
сұхбатлаши.